

تبیین عوامل مؤثر بر اعتیاد به تلفن همراه در بین دانش آموزان

محسن نیازی^۱
فرشته قندی^۲
محمد جواد سامانی نژاد^۳

تاریخ دریافت: ۹۱/۱/۲۹ تاریخ پذیرش: ۹۱/۸/۲۰

چکیده

در دهه اخیر، تلفن همراه با ارائه خدمات چندرسانه‌ای به مثابه عصاره‌ی فناوری‌های ارتباطی جهان مطرح و از فراگیری بسیار زیادی برخوردار گردیده است. در این ارتباط، پدیده اعتیاد به تلفن همراه با توجه به ویژگی‌های فراگیری، چند رسانه‌ای، قابلیت‌های متعدد و جذابیت آن به عنوان شایع‌ترین پیامد تلفن همراه مورد توجه اندیشمندان و محققین قرار گرفته است. هدف اساسی این مقاله، بررسی رابطه هر یک از عوامل احساس تنهایی و افسردگی، جنسیت و مشارکت جویی جوانان با میزان اعتیاد به تلفن همراه در جامعه آماری مورد مطالعه می‌باشد.

این مطالعه از نوع پیمایش اجتماعی بوده و داده‌های تحقیق با استفاده از تکنیک پرسشنامه توأم با مصاحبه جمع‌آوری گردیده است. اعتبار و روایی مقیاس‌های سنجش متغیرهای پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی و مورد تأیید قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر کاشان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ می‌باشد که با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین و با استفاده از روش طبقه‌ای متناسب و تصادفی ساده افراد نمونه انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. یافته‌های تحقیق و نتایج فعالیت‌های آماری مربوطه رابطه بین هر یک از متغیرهای میزان احساس تنهایی، افسردگی، گرایش به جنس مخالف و مشارکت جویی با میزان اعتیاد به تلفن همراه را در سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می‌دهد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیونی و تحلیل مسیر، اثرات هر یک از متغیرهای ارتباط با جنس مخالف، افسردگی و احساس تنهایی بر میزان اعتیاد به تلفن همراه را به ترتیب به میزان ۰/۳۵، ۰/۲۱ و ۰/۱۵- نشان داده است.

واژگان کلیدی: اعتیاد به تلفن همراه، احساس تنهایی، مشارکت جویی، دانش‌آموزان

۱. دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشکده علوم انسانی دانشگاه کاشان (niazim@kashanu.ac.ir).

۲. کارشناس پژوهشگری دانشگاه کاشان.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهشگری دانشگاه شهید بهشتی تهران

مقدمه

در دهه اخیر، فناوری تلفن همراه در جامعه به شکلی روزافزون گسترش یافته و فراگیر شدن آن در جامعه پیامدهای متعددی به همراه داشته است.

در زمینه تاریخچه فناوری تلفن همراه باید گفت، پس از اختراع تلفن، اندیشه تلفن بدون سیم که امکان ارتباط افراد با دیگران را فراهم آورد، مطرح گردید. فناوری تلفن همراه، نخست برای حفظ امنیت کشتی‌های اقیانوس‌پیما، طراحی و به کار گرفته شد و در پی کارآمدی آن، به کارگیری آن در اتومبیل‌های پلیس، مورد توجه قرار گرفت. مقاصد تجاری، هدف بعدی بود که برای تلفن همراه، تعریف گردید. با گسترش بیشتر تلفن همراه، کاربری‌های اجتماعی و تفریحی آن در حد گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفت (مک گوینگان^۱، ۲۰۰۵: ۱). بررسی رشد و گسترش تلفن همراه، حاکی از آن است که تاکنون هیچ فناوری در طول تاریخ بشر به شدت تلفن همراه فراگیر نشده است. بلینا^۲ و میسونی^۳ (۲۰۰۹) گزارش می‌دهند که طی یک مقطع ده ساله (تا سال ۲۰۰۸) افزایش تلفن همراه، سه برابر سریع‌تر از سیستم‌های مخابراتی دیگر مانند تلفن ثابت و اینترنت بوده است.

تلفن همراه، به مثابه عصاره فناوری‌های جهان روز، امکانات مختلفی را در خود گرد آورده است، امکاناتی مانند: سرویس پیامک، سرویس چند رسانه‌ای، دریافت اطلاعات و اخبار مورد نیاز، ضبط مکالمات، ضبط و پخش ام‌پی‌تری‌پلیر، استفاده از برنامه‌های آموزشی، ساعت، تقویم، دریافت برنامه‌های تلویزیونی، انواع سرگرمی‌ها و بازی‌ها، پرداخت قبض‌های بانکی، تجارت، اتصال به اینترنت، جستجو در صفحات وب و نظایر آنها، از امکاناتی است که کاربران تلفن همراه می‌توانند از آن استفاده کنند. بنابراین میتوان از تلفن همراه با عناوین بهره‌مندی از خدمات دولت الکترونیکی همراه، خدمات همراه، اخبار همراه، سرگرمی همراه، آموزگار همراه، تجارت همراه، تلویزیون همراه، دفتر همراه، پست همراه و مانند آن یاد کرد (منطقی، ۱۳۸۹: ۹۶).

امروزه، گسترش تلفن همراه در جامعه به پیامدهای مختلفی منجر گردیده است. وابستگی به تلفن همراه و اعتیاد به استفاده از آن یکی از شایع‌ترین مسایل در ارتباط با

1. Mc Guigan
2. Bellina
3. Missoni

فناوری تلفن همراه می‌باشد.

به اعتقاد روانشناسان نوجوانانی که ساعات طولانی از تلفن‌های همراه استفاده می‌کنند، پس از مدتی با اختلالات روانی مواجه و به استفاده بی‌رویه و نادرست از این وسیله معتاد می‌شوند. عمده‌ترین تفاوت موجود میان این اعتیاد و اعتیاد به الکل و یا مواد مخدر این است که استفاده از تلفن همراه غیر قانونی نیست (www.hamseda.ir). وابستگی به پیام کوتاه از عام‌ترین نوع اعتیاد به تلفن همراه است که ممکن است به دلیل نیاز شدید به ارتباط بین فردی باشد. پیام‌های کوتاه اصولاً در بین شبکه‌های اجتماعی موجود بین آشنایان رد و بدل می‌شوند که قبلاً به یکدیگر معرفی شده‌اند (ایگاراشی و همکاران، ۲۰۰۵).

با توجه به کارکردهای بسیار متعدد و اهمیت نقش تلفن همراه، در دهه اخیر صاحب‌نظران و محققین بسیاری بر شناسایی عوامل مؤثر بر اعتیاد به تلفن همراه به ویژه در بین نوجوانان و جوانان تأکید نموده‌اند. در این میان، بسیاری از محققین بر نقش عوامل احساس تنهایی، افسردگی، گرایش به جنس مخالف و مشارکت‌جویی جوانان بر افزایش اعتیاد به تلفن همراه در بین آنان تأکید نموده‌اند (لینگ و یتری^۱، ۲۰۰۲ به نقل از لارامای^۲، ۲۰۰۷، رید و رید، ۲۰۰۴، آودری، ۲۰۰۴، پلانت، ۲۰۰۰، پرتیرا، ۲۰۰۵، آزوکی، ۲۰۰۸، به نقل از نادری و حق شناس، ۱۳۸۸، بیانچی و فیلیپس، ۲۰۰۵، لونگ، ۲۰۰۷، کامی بیپو و سوگیرا، ۲۰۰۵، همچنین بسیاری از پژوهشگران، نقش تمایلات شهوانی و گرایش به جنس مخالف در ایجاد پدیده اعتیاد به اینترنت را مورد بررسی قرار داده‌اند (پلانت، ۲۰۰۰، پرتیر، ۲۰۰۵، تیلور و کوآیل، ۲۰۰۳، کالوین و فاکتر، ۲۰۰۱ به نقل از منطقی الف، ۱۳۸۶، پیز و پیز، ۱۳۸۳، جوینسون، ۲۰۰۳).

با توجه به مباحث فوق، هدف اساسی این مطالعه بررسی رابطه بین هر یک از عوامل و متغیرهای احساس تنهایی، افسردگی، جنسیت و گرایش به ارتباط با جنس مخالف و مشارکت‌جویی دانش‌آموزان و میزان اعتیاد به تلفن همراه در جامعه آماری مورد مطالعه می‌باشد.

1 .Ling & Ytri
2 .Laramie

مبانی نظری

در این بخش، ابتدا پدیده تلفن همراه و اعتیاد به تلفن همراه به عنوان متغیر وابسته تحقیق تشریح گردیده است. پس از آن، مباحث مربوط به متغیرهای میزان احساس تنهایی، روابط دختر و پسر، افسردگی و مشارکت جویی به عنوان متغیرهای مستقل و رابطه هر یک از آنها با اعتیاد به تلفن همراه مورد بحث قرار گرفته است.

۱. تلفن همراه

تلفن همراه از منظرهای مختلفی قابل بررسی است پلان^۱ (۲۰۰۰). در این رابطه خاطر نشان ساخته است که تلفن همراه موضوع مطالعه از منظرهای زیست‌شناسی، روانشناسی، روانشناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، مطالعات فرهنگی و فلسفه است. با وجود چند وجهی بودن تلفن همراه و عرصه‌های گسترده حضور تلفن همراه در جامعه، کارکردها، تبعات و پیامدهای انسانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و عقیدتی تلفن همراه، مورد بررسی‌های گسترده علمی قرار نگرفته است. بررسی‌های مقدماتی حکایت از آن دارند که تلفن همراه در زمینه‌های فرهنگی و تحول هویتی افراد، اثرات قابل توجه و تأملی داشته است.

برخی از پژوهشگران حوزه تلفن همراه، به صراحت از این یاد میکنند که باید از فرهنگ جدیدی به نام فرهنگ تلفن همراه (گوگن^۲، ۲۰۰۶، به نقل از کوثری و خیرخواه، ۱۳۸۷)، یا شکل‌گیری نسل انگشت شست، به معنای اینکه جوانان همواره دستشان روی صفحه کلید تلفن همراهشان است و در حال ارسال و یا دریافت پیام جدیدی هستند (پلان^۳، ۲۰۰۰) سخن گفت. در فرهنگ اخیر، اولاً با توجه به نوجویی و نوگرایی جوانان و ثانیاً با عنایت به علائق وافر جوانان به فناوری‌ها و نیز با توجه به انعطاف‌پذیری بیشتر آن، انتظار می‌رود که بیشترین اثرپذیری فرهنگی از فناوری تلفن همراه را در سطح جوانان مشاهده کرد. این امر توسط برخی از پژوهش‌های انجام شده (رید و رید^۴، ۲۰۰۴: ۱ و آودری^۴،

1 . plant
2 . googen
3 . Reid
4 . Audrey

۲۰۰۴: ۲)، مورد تأکید قرار گرفته و پژوهشگرانی چون لورنته^۱ (۲۰۰۲) از فرهنگ اخیر با تعبیر هوشمندانه و شمشیر دو لبه یاد کرده‌اند (منطقی، ۱۳۸۹: ۹۶ و ۹۷).

گزارش‌های پژوهش‌های مختلف حاکی از آن هستند که کاربران تلفن همراه از پیشبرد اعتقادات دینی و مذهبی (مک‌گویگان، ۲۰۰۵) گرفته، تا استفاده از تلفن همراه در جهت ارضای تمایلات شهوانی خویش (پلانت، ۲۰۰۰؛ پرتیرا^۲، ۲۰۰۵: ۳) سود می‌جویند. در برخی موارد، کاربران برای در غفلت نگه داشتن و دور زدن خانواده‌هایشان، با استفاده از نرم افزارهای مختلف، فایل‌های مورد نظرشان را روی تلفن همراهشان پنهان کرده (پرتیرا، ۲۰۰۵) و یا آنکه با استفاده از دو سیم‌کارت، اولیای خود را در غفلت نگه میدارند (پلانت، ۲۰۰۰). در سال ۲۰۰۱، مارکپرنزکی^۳ اصلاح بومیان دیجیتال^۴ را برای نسل جدید از جوانانی به کار گرفت که در جهان دیجیتالی، زاده و بزرگ شده‌اند و سطح بالایی از آنها (۹۸/۱٪) به تلفن همراه دسترسی دارند (تینیان^۵، ۲۰۱۰: ۶).

امروزه یکی از مسائلی که قسمت عمده‌ای از فعالیت‌های روانشناسان و جامعه‌شناسان را به خود اختصاص داده است، تأثیرات تکنولوژی بر روی زندگی جوامع و مردم است. تلفن همراه در فاصله کوتاهی از زمان، یکی از جنبه‌های بسیار معنی‌دار زندگی مدرن امروز تبدیل شده است و یکی از زمینه‌هایی که لازم است به تفکر عمیق در مورد آن پرداخت، این است که آیا استفاده از تلفن همراه می‌تواند اعتیاد به همراه داشته باشد؟ (لارامی^۶، ۲۰۰۷). وی^۷ (۲۰۰۶)، شواهد بسیاری حاکی از تأیید نقش صنعت ارتباطات و رسانه‌های تصویری، بر روی جهانی شدن این فناوری ارائه نموده و معتقد است استفاده فراگیر از تلفن همراه توسط جوانان نوعی پدیده جهانی شدن تلقی می‌گردد (وی، ۲۰۰۶).

استفاده از تلفن همراه به عنوان بخش مهمی از زندگی نوجوانان در بسیاری از

1. lorenteh
2. Pertirra
3. Prensky
4. Digital Natives
5. Thinyane, H
6. laramie
7. Wei

کشورهای توسعه یافته می باشد (بخش توسعه ارتباطات^۱، ۲۰۰۳). در ایران نیز، ارسال پیامکها با میانگین بیش از ۲۰ میلیون پیام در روز از کشور خاستگاهش یعنی انگلستان پیشی گرفته است (حسن زاده و رضایی، ۱۳۸۹: ۸۰).

در گذشته، اعتیاد^۲ تنها به وابستگی دارویی، مانند وابستگی به الکل و داروهای روان-گردان اطلاق می شد. بررسی های بعدی نشان داد که برخی از رفتارها، به دلیل تکرار شونده و سواس گونه، از الگوی مشابه وابستگی دارویی تبعیت می کنند. از این رو، به تدریج اعتیاد رفتاری^۳ به معنای اعتیاد به رفتارهایی مانند: قمار، خرید کردن، تماشای تلویزیون، ورزش کردن، کار کردن و برخی از موارد مشابه، به شکلی هم عرض اعتیاد به مواد مطرح گردید. بررسی های انجام شده، دلالت بر آن دارد که زیر بنای فیزیولوژیک یکسانی بین اعتیادهای دارویی و اعتیادهای رفتاری وجود دارد. به این معنا که اعتیاد به مواد، با مصرف مواد الکلی یا روان گردان، میزان ترشحات دوپامین و نوراپی نفرین در مغز فزونی می گیرد. افزایش ترشح هورمون های فوق، به احساس لذت در موجود می انجامد. به شکل مشابهی، تکرار رفتارهایی همچون قمار بازی، ورزش، اعمال جنسی، خرید و غرق شدن در اینترنت، موجبات ترشح دوپامین و نوراپی نفرین را در مغز فراهم می آورد. بنابراین لذت طلبی انسان ها، سبب می شود آن ها بیش از پیش به رفتارهای اخیر روی بیاورند. هر چند در آغاز، انتخاب فرد در زمینه انجام رفتاری مانند سروکار داشتن با اینترنت کاملاً ملحوظ است، اما به دلیل ترشحات هورمونی پیش گفته، احساس مطلوبی در مغز پدید می آید که فرد آن را به عنوان یک احساس خوب و لذت بخش تجربه می کند؛ بنابراین، لذت حاصل، وی را وا می دارد که به تکرار آن رفتار دست بزند و بدین ترتیب، رفته رفته فرد به جای دست زدن به انتخاب های آزادانه پیشین خود، به چرخه استفاده از الگوهای تکانشی وارد شده، از عکس العمل های ارادی خویش دور می گردد. بدین ترتیب مغز فرد معتاد، وی را مجبور می سازد تا به تکرار رفتار مورد نظر دست بزند (منطقی ب، ۱۳۸۶: ۱۰۹). پژوهش حسن زاده و رضایی (۱۳۸۹: ۷۹) تحت عنوان آسیب شناسی ناشی از کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در دانشجویان با مطالعه ۳۴۵ دانشجو از جامعه آماری دانشجویان

1 .telecommunication development bureau

2 .Samaritans

3 . Behavior _oriented addiction

استان مازندران، رابطه بین اعتیاد به پیامک و اضطراب اجتماعی دانشجویان را مورد تأیید قرار داده است.

کاواساکی و همکاران (۲۰۰۶) در مطالعه اعتیاد به تلفن همراه در بین نوجوانان تایلندی، استفاده بسیار زیاد از خدمات مکالمه و نیز علاقه‌مندی بسیار شدید استفاده از تلفن همراه در بین نوجوانان و عصبانیت آنان در هنگام عدم امکان استفاده از تلفن همراه را به عنوان نتیجه پژوهش به دست داده است.

۲. عوامل مؤثر بر اعتیاد به تلفن همراه

در دهه اخیر، استقبال بی‌نظیر از فن‌آوری تلفن همراه و پیام کوتاه، توجه بسیاری از صاحب‌نظران و محققین حوزه‌های روانشناسی و جامعه‌شناسی را در جهت تبیین عوامل و پیامدهای آن به خود جلب نموده است. در این ارتباط محققین بر نقش عوامل متعدد روانی و اجتماعی بر شکل‌گیری اعتیاد به تلفن همراه تأکید نموده‌اند.

در این تحقیق، اثرات هر یک متغیرهای گرایش به ارتباط با جنس مخالف، احساس تنهایی و افسردگی و مشارکت‌جویی افراد بر اعتیاد به تلفن همراه در بین جوانان (دانش‌آموزان) مورد بررسی قرار گرفته است. در ذیل، مباحث مربوط به هر یک از موارد فوق به اختصار ارائه گردیده است.

۲-۱. گرایش به ارتباط با جنس مخالف

در تحقیقات اخیر پیرامون فناوری تلفن همراه، تأثیر فزاینده تلفن همراه و امکانات جانبی آن در گسترش و تعمیق روابط دوستی دختران و پسران مورد توجه محققان قرار گرفته است. پژوهشگران، در جریان نظریه‌پردازی درباره تأثیر تلفن همراه و پیام کوتاه آن در گسترش و تعمیق روابط جنس‌های مخالف با یکدیگر و شکل‌گیری عشق‌های مجازی بین آنها، از منظرهای مختلفی وارد بحث شده‌اند. در این میان، تشدید تحریک‌پذیری هر دو جنس در فضای تلفن همراه، طبیعی‌ترین تبیین برای کشش هرچه بیشتر دو جنس نسبت به یکدیگر را فراهم می‌آورد.

به بیان تیلور^۱ و کوایل^۲ (۲۰۰۳)، اینترنت و تلفن همراه با اختصاص انبوهی از امکانات

1. tylore

2. koayle

مانند سایت‌ها و فیلم‌های سکس در مجموعه سرویس‌هایی که ارائه می‌کنند، تحول شگرفی در ارائه محصولات پورنو به جامعه برداشته است. از سوی دیگر، این محصولات زمینه گسترش بیش از پیش این فناوری را فراهم آورده‌اند.

مارشال مک لوهان، معتقد است انتخاب رسانه، نه تنها با هدف انتقال پیام انجام می‌پذیرد، بلکه خود بخشی از پیام است. به این معنا که معانی نمادینی با رسانه‌ها همراه هستند که انتخاب آن‌ها از سوی کاربران، به انتقال قسمتی از مضامین ضمنی یک پیام، کمک می‌کند. از همین رو، برخی از افراد، پس از آشنا شدن با یکدیگر از طریق گفتگوی تلفنی، ارسال پیام کوتاه^۱ برای یکدیگر را پیشه خود ساخته و با انتخاب تلفن و گذاشتن قرارهای رودررو، روابط خود را به سطحی بالاتر از گذشته ارتقاء می‌دهند. اسالیوان^۲، با طرح مفهوم "استفاده راهبردی از رسانه" بیان می‌دارد که انسان‌ها در برخورد با رسانه‌های مختلف، ترجیحاتی دارند که این ترجیحات، به نحوه نمایش مطلوب‌تر شخصیت وجودی آن‌ها در رسانه باز می‌گردد. وی معتقد است ارتباط رسانه‌ای، امکان کنترل بیشتری را روی معرفی خود فراهم می‌آورد و به همین سبب، در موقعیت‌های مختلف، رسانه‌های متفاوتی مد نظر افراد قرار گرفته، تا با تمسک بدان‌ها دست به ارسال پیام‌هایشان بزنند.

به نظر می‌رسد کاربران، براساس راهبردهای خاصی رسانه مورد نظر خود را انتخاب می‌کنند و در مواقعی که معرفی خود و احتمالاً دغدغه‌های مربوط به نقش جنسی از اهمیت برخوردار می‌گردند، رسانه‌هایی را که پهنای باند کمتری داشته و در نتیجه، نشانه‌های کمتری را منتقل می‌سازند و امکان مدیریت انتقال اطلاعات و نمایش خود را افزایش می‌دهند انتخاب می‌کنند. این امر با توجه به قدرت رمزگشایی زنان تحلیل گردیده است بررسی ادبیات پژوهشی موجود درباره روانشناسی اختلافی زن و مرد، حکایت از آن دارد که قدرت رمزگشایی^۳ زن‌ها، به شکل قاطعی برتر از مردان است. مطالعات جودیت هال^۴ در سال ۱۹۷۹ و ۱۹۸۴، پژوهش‌های روزنتال^۵ و دی-پائولو^۶ در سال

1. message

2. osalivan

3. Decoding

4. Hall, J.

5. Rosenthal

6. De- Paulo, B. M.

۱۹۷۹، هر دو حکایت از آن دارند که زنان در رمزگذاری^۱ و رمزگشایی، برتر از مردان ظاهر می‌شوند (آرونسون^۲، ویلسون^۳ و ایکرت^۴، ۱۹۹۹، به نقل از منطقی الف، ۱۳۸۶: ۱۵۴). علاوه بر این، حال در سال ۱۹۸۴، نشان داد که دختران و زنان به شکل بارزی، بهتر از مردان اشارات غیر کلامی را درمی‌یابند (بوکت کو^۵، دیهلر^۶، ۱۹۹۸، به نقل از منطقی الف، ۱۳۸۶: ۱۵۴)، آنان با اتکاء به علائم غیر کلامی که در روابط رو در رو با مردان دارند، به سادگی به نیات درونی آنها پی می‌برند. همین مسأله سبب شده است برخی ترجیح می‌دهند چنانچه می‌خواهند به همسرشان دروغی بگویند، بهتر است از پشت گوشی تلفن آن را به اطلاع همسرشان برسانند، زیرا در غیر این صورت و در حالت رودررو، احتمال لو رفتن دروغ آنها به شدت فزونی می‌گیرد (پیز و پیز، ۱۳۸۳).

بررسی‌های نظری و تجربی حکایت از آن دارد که یکی از تبعات روان‌شناختی تلفن همراه و امکانات جانبی آن، کاهش تدریجی شرم و حیا، در کاربران این فناوری ارتباطی می‌باشد. جوینسون^۷ (۲۰۰۳)، درباره استفاده هرزه‌نگاران از فناوری‌های ارتباطی در جهت اهداف و مقاصد خود، خاطر نشان می‌سازد که اصولاً هرزه‌نگاران در استفاده از فناوری‌های جدید، همواره به سرعت عمل کرده‌اند. به این معنا که دیر زمانی از اختراع عکاسی، تلفن، سینما، فیلم‌های ۸ میلی‌متری و وی.اچ.اس^۸، گذشته بود که این فناوری‌ها، برای تولید و مصرف فرآورده‌های هرزه‌نگارانه مورد استفاده قرار گرفتند. همچنین، کالوین^۹ و فاکنر^{۱۰} (۲۰۰۱) در پژوهشی که درباره استفاده ۵۶۵ دانشجویان از پیام کوتاه کردند، دریافتند که درصد قابل توجهی از آنها (۳۵/۶٪ زنان و ۱۷/۳٪ مردان)، برای گذاشتن قرار ملاقات با افراد جنس مخالف، از پیام کوتاه استفاده می‌کنند (منطقی الف، ۱۳۸۶: ۱۵۰).

1. Encoding
2. Aronson, E.
3. Wilson, T. D.
4. Akert, R. M.
5. Bukatko, D.
6. Daehler, M.
7. Joinson
8. VHS
9. Calvin
10. Faulkner

۲-۲. احساس تنهایی و افسردگی

احساس تنهایی را می‌توان نارسایی و ضعف محسوس در روابط بین فردی دانست که به تجربه نارضایتی^۱ از روابط اجتماعی منجر می‌شود (پونزیتی^۲ و هوپ مه یر^۳، ۱۹۹۹). اشرف^۴ و پاکت^۵ (۲۰۰۳) تنهایی را آگاهی‌بخشی^۶ فرد از ضعف در روابط فردی و اجتماعی خود توصیف می‌کنند که به احساس غمگینی^۷، پوچی^۸ یا تأسف و حسرت^۹ منتهی می‌شود. پارک هورست^{۱۰} و هوپ مه یر (۱۹۹۹) تنهایی را به عنوان احساس ناراحتی از انزوا تعریف کرده‌اند (اناری، ۱۳۸۷: ۱۱۲). کلرمن^{۱۱} (۱۹۸۶) ریشهٔ احساس تنهایی را ناشی از نقص در روابط نزدیک و اختلال در همبستگی و انسجام اجتماعی بیان نموده است. هالورسن^{۱۲} (۲۰۰۱) معتقد است احساس تنهایی عمدتاً با میزان روابط اولیه و در سطحی محدودتر با میزان و کیفیت روابط دومین و سومین یعنی مشارکت در بازار کار و فعالیت‌های مدنی ارتباط دارد.

پیامدهای احساس تنهایی و انزوایی را می‌توان به موارد یأس اجتماعی و احساس عجز اشاره نمود (چلبی و امیرکافی، ۱۳۸۳: ۱۵). افرادی که احساس تنهایی را تجربه می‌کنند، به دلیل اینکه با انتظارات و پیش‌بینی‌های منفی وارد مسیر گفت و شنود می‌شوند و همچنین به دلیل فقدان مهارت‌های اجتماعی لازم در برقراری و تداوم روابط دوستانهٔ نزدیک شکست می‌خورند. این افراد، در روابط اجتماعی، مضطرب و خودآگاه^{۱۳} (سولانو و کواستر^{۱۴}، ۱۹۸۹) و نسبت به طرد شدن، حساس (راسل^{۱۵} و همکاران، ۱۹۸۰)

- 1 . Dissatisfaction
2. ponzetti
- 3 .hopmeyer
- 4 .asher
- 5 .paquette
6. Cognitive Awareness
7. Sadness
- 8 .Emptiness
- 9 . Longing
- 10 .parkhurst
- 11 .klerman
- 12 .halvorsen
- 13 .Self- Conscious
- 14 .Solano & Koester
- 15 .Russell

هستند. همچنین، این افراد در برقراری روابط دوستانه، انجام دادن فعالیت‌های اجتماعی، شرکت در گروه‌ها، لذت بردن از مهمانی‌ها و کنترل محیط با مشکل مواجه هستند (هورویتز و فرنچ^۱، ۱۹۷۹). آن‌ها همچنین خود را منفی، کم ارزش، حقیر، دوست‌نداشتنی و از نظر اجتماعی نالایق می‌دانند (جونز و همکاران، ۱۹۸۱؛ جونز^۲ و مور^۳، ۱۹۸۷؛ جونز، سانسون^۴ و هلم^۵، ۱۹۸۳) و عزت نفس پایین‌تری (هنریچ و گالون، ۲۰۰۶) دارند (سلیمی و همکاران، ۱۳۸۸).

احساس تنهایی و افسردگی از پدیده‌هایی در نظر گرفته می‌شوند که با اعتیاد به تلفن همراه رابطه متقابل دارند. از یک سو، احساس تنهایی و افسردگی زمینه گرایش به استفاده شدید از تلفن همراه و اعتیاد به آن برای نجات از تنهایی را فراهم می‌آورد. از سوی دیگر، در بسیاری از موارد، اعتیاد به تلفن همراه منجر به انزوای خانوادگی و اجتماعی و افسردگی می‌گردد. بر این مبنا، اعتیاد به تلفن همراه و استفاده افراطی از آن باعث کاهش روابط فامیلی و تعاملات اجتماعی و افزایش احساس تنهایی می‌گردد. تمامی این مشکلات زمینه افسردگی را در فرد گسترده‌تر می‌سازد. از طرف دیگر، افسردگی و استفاده افراطی از تلفن همراه، هر دو روش زندگی ناسالمی هستند (کامی‌بیو و سوگیرا^۶، ۲۰۰۵).

نتایج یافته‌های پژوهش جدید در آمریکا در ارتباط با پیام کوتاه تلفن همراه نشان داد، جوانانی که به طور افراطی و اعتیادگونه از پیام کوتاه تلفن همراه استفاده می‌کنند سطوح بالایی از تکانشگری، احساس تنهایی و اضطراب اجتماعی را دارند (آزوکی^۷، ۲۰۰۸) به نقل از نادری و حق شناس، ۱۳۸۸: ۱۱۳).

علاوه بر احساس تنهایی، افسردگی را می‌توان از زمینه‌های اعتیاد به تلفن همراه برشمرد.

افسردگی، نوعی احساس خشم و غضب نسبت به اطرافیان، احساس بیهودگی و پوچی

1. Horowitz & French
2. Jones
3. More
4. Sansone
5. Helm
6. Amibepu & Sugiura
7. Azukei

در مورد معنای زندگی و ناتوانی در کسب شادی و لذت است. افسردگی، احساسی است که طیف گسترده‌ای از هیجان‌های منفی انسان را در برمی‌گیرد و بخش وسیعی از تجربه‌های روزمره و عادی، مانند خشم، ترس، غم و اندوه را شامل می‌شود (فیتزپاتریک^۱ و شری^۲، ۱۳۸۷). فرد افسرده نیرو و انگیزه لازم برای انجام فعالیت‌های روزمره را ندارد. در واقع، او غمگین‌تر و ناامیدتر از آن است که برای مشکلات خود راه‌حلی بیابد و یا بتواند در مورد مشکلات مهم زندگی‌اش تصمیمی اتخاذ کند. گاهی نیز افراد مبتلا به افسردگی شدید افکار خودکشی داشته و اقدام به خودکشی می‌کنند (سادوک و سادوک^۳، ۲۰۰۳).

افسردگی به عنوان پدیده‌ای رایج در نوجوانان با استفاده افراطی از ابزار تکنولوژیکی افزایش می‌یابد. به عنوان مثال، گزارش شده است که افسردگی با اعتیاد به اینترنت و تلفن همراه در نوجوانان رابطه دارد (هاکالا و همکاران^۴، ۲۰۰۶؛ یین و همکاران، ۲۰۰۹). همچنین، بیناچی و فیلیپس (۲۰۰۵) در مطالعه‌ای دریافته‌اند که استفاده مشکل‌دار از تلفن همراه، با برون‌گرایی و اعتماد به نفس پایین همراه است، اما با روان رنجورخویی همراه نمی‌باشد.

۳-۲. مشارکت جویی و مشارکت اجتماعی

گسترش مفهوم مشارکت و تفسیرهای متعدد از آن از ویژگی‌های خاص این مفهوم است. آلن بیرو در تعریف اصطلاح مشارکت، آن را به معنای سهمی در چیزی یافتن و از آن سود بردن و یا در گروهی شرکت جستن و بنابراین با آن همکاری داشتن تعریف کرده است (بیرو، ۱۳۷۰: ۲۵۷). فرنچ^۵، جامعه‌شناس فرانسوی مشارکت را عبارت از "درگیر شدن ذهنی و عاطفی یک فرد در یک وضعیت گروهی که این درگیری او را تشویق و برانگیخته می‌کند تا به هدف‌های گروه کمک کند و خود را در مسئولیت‌های آن گروه نیز سهیم بداند و برای به سرانجام رساندن مقصود گروه تلاش کند" بیان نموده است (انصاری،

1. Fitzpatrick, C.

2. Sharry, J.

3. Sadok, B.J. and Sadok, V.A

4. hakala et al.

5. french

۱۳۷۵). همچنین، وار^۱ (۱۹۷۵) بر اساس گرایش روانشناسی اجتماعی، مشارکت را به درگیری در فعالیت و تأثیرپذیری اجتماعی تعریف کرده است (آزادارمکی، ۱۳۷۲). آنتونی هال^۲ چهار الگوی اصلی مشارکت^۳ شامل الگوهای ضد مشارکتی^۴، مشارکت هدایت شده^۵، مشارکت فزاینده^۶ یا اتفاقی و مشارکت واقعی^۷ را به عنوان الگوهای اساسی اساسی مشارکت نام برده است (هال، ۱۹۸۸: ۹۱).

مشارکت‌جویی از زمینه‌های گرایش افراد و گروه‌ها به وسایل ارتباط جمعی به شمار می‌آید. متقابلاً، فناوری‌های ارتباطی بر میزان و نوع گرایش افراد مؤثر است. این فناوری‌ها با ارائه اطلاعات، آگاهی افراد از زمینه‌های مختلف را گسترش داده و موجب دسترسی شهروندان به اطلاعات بیشتر می‌گردند، شهروندان برای دسترسی بیشتر به اطلاعات مورد نظر جهت تنظیم فرایند مشارکت در فرایندهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به فناوری‌های ارتباطی سوق می‌یابند.

رسانه‌ها قادرند در فضایی مردمی، در مجموعه‌ای از عوامل هماهنگ، در مشروعیت بخشیدن به نظام و ایجاد باور میان توده‌ها و حاکمیت و در نهایت ترغیب و تشویق مردم به مشارکت بیشتر در امور، مؤثر واقع شوند.

وسایل ارتباط جمعی به عنوان یکی از مهم‌ترین وسایل ایجاد تغییرات در جوامع بشری به جامعه و افراد آن کمک می‌کند تا در مسیر و خط‌مشی معین خود موفق‌تر و با آگاهی و اطلاعات بیشتری حرکت و روند مشارکت اجتماعی تسریع شود و در چگونگی تعامل متقابل شهروندان تأثیر گذاشته و کنش‌ها و واکنش‌ها را جهت‌دار و متناسب با دیگر ابعاد جامعه بسازد.

با توجه به موارد فوق می‌توان گفت به کارگیری تکنولوژی‌های جدید ارتباطی با میزان مشارکت شهروندان در فرایندهای اجتماعی و فعالیت‌های داوطلبانه در ارتباط است. با توجه به مباحث نظری تحقیق، فرضیه‌های زیر در ارتباط با این پژوهش تدوین شده

1. war
2. Hall, Anthony
3. participation
4. anti participatory
5. manipulative participatory
6. incremental participation
7. genuine participation

است:

- ۱- بین جنس و میزان اعتیاد به تلفن همراه رابطه وجود دارد.
- ۲- بین میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف و میزان اعتیاد به تلفن همراه رابطه وجود دارد.
- ۳- بین میزان افسردگی و میزان اعتیاد به تلفن همراه رابطه وجود دارد.
- ۴- بین میزان احساس تنهایی و میزان اعتیاد به تلفن همراه رابطه وجود دارد.
- ۵- بین میزان مشارکت اجتماعی و مشارکت جویی دانش‌آموزان و اعتیاد به تلفن همراه رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع مطالعه پیمایشی^۱ بوده و اطلاعات تحقیق با استفاده از تکنیک پرسشنامه جمع‌آوری گردیده است. پس از جمع‌آوری داده‌های تحقیق، با پردازش داده‌ها و استفاده از برنامه کامپیوتری SPSS و با استفاده از فعالیت آماری توصیفی استنباطی، یافته‌های تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

جامعه آماری، حجم نمونه و نمونه‌گیری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع دبیرستان شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ می‌باشد. بر اساس آخرین سرشماری عمومی جمعیت، کل جمعیت دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر کاشان در سال ۱۳۸۵ تعداد ۱۶۰۰۰ دانش‌آموز شاغل به تحصیل در ۹۶ دبیرستان شهرستان کاشان می‌باشد که از این تعداد ۷۱۲۰ نفر دختر و ۸۸۴۸ نفر پسر بوده‌اند. با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران در مجموع ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین گردیده است. با استفاده از روش طبقه‌ای متناسب، تعداد ۲۲۲ دانش‌آموز پسر و ۱۷۹ دانش‌آموز دختر از مجموع ۶ دبیرستان (۳ دبیرستان پسرانه و ۳ دبیرستان دخترانه) به عنوان حجم نمونه تعیین و با استفاده از روش تصادفی ساده انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

1. survey study

تعریف مفاهیم

در این بخش مفاهیم و متغیرهای اساسی پژوهش تعریف گردیده است. افسردگی: افسردگی یا اختلال افسردگی نوعی بیماری روانی است که مشخصه آن احساس مداوم و عمیق غمگینی، یأس و ناامیدی و یا از دست دادن علاقه به امور لذت‌بخش قبلی است. همه اشخاص، گاه تجارب احساسات عدم خشنودی و غمگینی را دارند، اما موقعی که این احساسات مکرراً به طور روزانه آغاز و موجب آشفتگی ذهنی و بدنی می‌شوند، به عنوان اختلال افسردگی شناخته می‌شود (محمدی فرود، ۱۳۸۸: ۱). در این تحقیق، برای سنجش مفهوم افسردگی از ۱۳ گویه در قالب طیف لیکرت (علیخواه، ۱۳۸۳: ۶۲۴ و ۶۲۵) استفاده شده است.

احساس تنهایی: احساس تنهایی، تجربه‌ی ناخوشایندی است که در پاسخ به نارسایی‌های کمی یا کیفی در روابط اجتماعی ظاهر می‌شود (هنریچ و گلون، ۲۰۰۶). برخی از پژوهشگران، احساس تنهایی را تداعی‌کننده پاره‌ای از هیجان‌های منفی مانند اضطراب، افسردگی، دوست‌داشتنی نبودن می‌دانند (رایت، ۲۰۰۵، به نقل از رحیم زاده و دیگران، ۱۳۸۸: ۲ و ۳). در این پژوهش برای سنجش مفهوم احساس تنهایی از سه گویه در قالب طیف لیکرت استفاده شده است (علیخواه، ۱۳۸۳: ۵۶۴).

مشارکت اجتماعی: اصطلاح مشارکت در فعالیت اجتماعی را آلن بیرو^۱ به معنای «سهمی در چیزی یافتن و از آن سود بردن و یا در گروهی شرکت جستن و بنابراین با آن همکاری داشتن تعریف کرده است» (بیرو، ۱۳۷۰: ۲۵۷). در این پژوهش برای سنجش مشارکت اجتماعی و میزان مشارکت‌جویی دانش‌آموزان، مشارکت ذهنی و مشارکت عینی پاسخگویان بررسی شده است. مفهوم مشارکت ذهنی با هشت گویه (غفاری، ۱۳۸۰) و مفهوم مشارکت عینی با ۱۷ گویه (نیازی، ۱۳۸۱: ۱۷۷) سنجیده شده است.

ارتباط با جنس مخالف: در این پژوهش برای سنجش میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف از ۶ گویه (علیخواه، ۱۳۸۳: ۶۸۴) شامل مواردی چون علاقه داشتن به برقراری این گونه ارتباطها، داشتن تجربه، داشتن ملاقات‌های رو در رو با دوست جنس مخالف خود و در نهایت نقش تلفن همراه در این ارتباط مورد بررسی قرار گرفته است.

1. Biro, Allen

اعتیاد به تلفن همراه: پژوهشگرانی چون بیانچی و فیلیپس^۱ (۲۰۰۵) و لونگ^۲ (۲۰۰۷)، اعتیاد به تلفن همراه را به عنوان وابستگی و تکرار استفاده وسواس گونه ناشی از لذت که فرد را مجبور به تکرار رفتار استفاده تلفن همراه می‌سازد، قلمداد نموده‌اند. در این پژوهش به منظور سنجش میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین کاربران از شاخص‌های تعداد ساعات صحبت با تلفن همراه و تعداد پیام‌های کوتاه^۳ روزانه کاربران استفاده شده است.

اعتبار و روایی متغیرهای پژوهش

در این مطالعه برای آزمون اعتبار و روایی متغیرهای تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ^۴ استفاده شده است. نتایج آزمون آلفای کرونباخ در ارتباط با اعتبار و روایی هر یک از طیف‌ها و مقیاس‌های تحقیق در جدول زیر ارائه شده است.

جدول شماره ۱. اعتبار و روایی متغیرهای تحقیق

ردیف	طیف‌ها	آلفای کرونباخ
۱	احساس تنهایی	۰/۶۹
۲	ارتباط با جنس مخالف	۰/۸۸۸
۳	افسردگی	۰/۹۱۴
۴	مشارکت اجتماعی	۰/۷۶۵

یافته‌های تحقیق

در این بخش، ابتدا متغیرهای تحقیق ارائه و توصیف گردیده است. پس از آن، رابطه بین هر یک از متغیرهای مستقل پژوهش با میزان اعتیاد به تلفن همراه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت با استفاده از تجزیه و تحلیل چندگانه به بررسی تأثیر همزمان متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته پژوهش پرداخته شده است.

1. Bianchi & Phillips
2. Leung
3. massage
4. Cronbachs coefficient Alpha

الف. توصیف داده‌ها

در این بخش، ابتدا مشخصات فردی پاسخگویان ارائه و پس از آن هر یک از متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق توصیف گردیده‌اند.

۱. مشخصات فردی پاسخگویان

از مجموع ۴۰۰ دانش‌آموز مورد بررسی در این تحقیق، ۵۵/۳ درصد دانش‌آموز پسر و ۴۴/۵ درصد دانش‌آموز دختر بوده‌اند. از نظر سنی، ۲۸ درصد در سنین ۱۴ و ۱۵، ۳۳/۵ درصد در سن ۱۶ سال، ۲۴/۵ درصد در سن ۱۷ سال و ۱۲ درصد در سنین ۱۸ و ۱۹ سالگی قرار داشته‌اند. از نظر پایه تحصیلی، ۲۲/۵ درصد در پایه اول دبیرستان، ۲۹/۸ درصد پایه دوم، ۲۳/۵ درصد پایه سوم و ۲۱/۵ درصد در پایه چهارم بوده‌اند. همچنین، ۱۲/۵ درصد پاسخگویان در رشته ریاضی، ۲۰/۳ درصد رشته تجربی، ۲۰/۵ درصد رشته علوم انسانی و ۱۲/۸ درصد در رشته هنر به تحصیل اشتغال داشته‌اند.

۲. متغیرهای مستقل تحقیق

در این تحقیق، هر یک از مقیاس‌های سنجش میزان احساس تنهایی، میزان گرایش به جنس مخالف، میزان افسردگی و میزان مشارکت اجتماعی و مشارکت‌جویی دانش‌آموزان به عنوان متغیرهای مستقل تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. در جدول زیر میانگین و انحراف معیار متغیرهای فوق ارائه گردیده است.

جدول شماره ۲. آماره‌های قابل مقایسه متغیرهای مستقل تحقیق

موارد	تعداد گویه	دامنه	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
احساس تنهایی	۳	۱۲/۰۰	۳/۰۰	۱۵/۰۰	۷/۰۹۸۵	۳/۰۲۶۹۵
گرایش به جنس مخالف	۶	۶/۰۰	۶/۰۰	۱۲/۰۰	۸/۰۸۵۱	۲/۲۸۳۶۳
افسردگی	۱۳	۵۲/۰۰	۱۳/۰۰	۶۵/۰۰	۳۴/۸۱۶۴	۱۲/۴۴۰/۵۰
مشارکت اجتماعی	۲۰	۴۳/۰۰	۱۲/۰۰	۶/۰۰	۲/۸۶۵۵	۱/۱۹۶۳۷

اعتبار و روایی هر یک از مقیاس‌های سنجش میزان احساس تنهایی، گرایش به جنس مخالف، افسردگی و مشارکت‌جویی اجتماعی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد

بررسی و با توجه به نتایج آزمون و به ترتیب با ۷۹٪، ۸۸٪، ۹۱٪ و ۷۶٪ مورد تأیید قرار گرفته است. با توجه به کرانه بالا و پایین نمرات و دامنه تغییر نمرات در جامعه آماری مورد بررسی و با تقسیم آن به عدد سه با فواصل برابر، جدول توزیع فراوانی و درصدی هر یک از متغیرهای فوق به دست آمده است.

جدول شماره ۳. توزیع فراوانی و درصدی متغیرهای مستقل تحقیق

متغیرها	کم	متوسط	زیاد	جمع
میزان احساس تنهایی	۴۶/۸	۳۸/۵	۱۴/۸	۱۰۰
میزان گرایش به جنس مخالف	۵۲/۸	۱۵/۵	۳۱/۸	۱۰۰
میزان افسردگی	۳۵/۸	۴۹/۵	۱۴/۸	۱۰۰
میزان مشارکت جویی	۳۱/۳	۶۳	۵/۸	۱۰۰

یافته‌های تحقیق در ارتباط با میزان احساس تنهایی دانش‌آموزان مورد بررسی نشان می‌دهد ۳۵/۸ درصد احساس تنهایی نداشته و یا احساس تنهایی آنها در حد کم بوده است. همچنین، ۴۹/۵ درصد در حد متوسط و ۱۴/۸ درصد در حد زیاد احساس تنهایی داشته‌اند. میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف در بین ۵۲/۸ درصد پاسخگویان در حد کم، ۱۵/۵ درصد در حد متوسط و ۳۱/۸ درصد در حد زیاد بوده است. از نظر میزان افسردگی، ۳۵/۸ درصد افسردگی نداشته و یا میزان افسردگی آنها در حد کم بوده است، ۴۹/۵ درصد در حد متوسط و ۱۴/۸ درصد در حد زیاد افسردگی داشته‌اند. علاوه بر آن روحیه مشارکت‌جویی در بین ۳۱/۳ درصد از دانش‌آموزان مورد بررسی در حد کم، ۶۳ درصد متوسط و ۵/۸ درصد در حد زیاد بوده است.

۳. میزان اعتیاد به تلفن همراه

در این تحقیق، میزان اعتیاد دانش‌آموزان به تلفن همراه به عنوان متغیر وابسته تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. در جدول زیر، نتایج فعالیت‌های آمار توصیفی مربوط به این متغیر ارائه گردیده است.

جدول شماره ۴. نتایج فعالیت‌های آمار توصیفی متغیر میزان اعتیاد تلفن همراه

متغیر	تعداد	تعداد گویه	حداقل	حداکثر	دامنه	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به تلفن همراه	۴۰۰	۲	۲	۶	۴	۲/۸۶۵۵	۱/۱۹۶۳۷

با توجه به جمع نمرات به دست آمده از گویه‌های تعداد ساعات استفاده و صحبت از تلفن همراه و تعداد پیام‌های کوتاه روزانه کاربران و تقسیم دامنه تغییر نمرات آن بر عدد ۳ با فواصل برابر، جدول توزیع فراوانی و درصد زیر به دست آمده است.

جدول شماره ۵. توزیع فراوانی و درصدی میزان اعتیاد پاسخگویان به تلفن همراه

موارد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کم	۲۶۱	۶۵/۳	۶۵/۳
متوسط	۹۱	۲۲/۸	۸۸/۱
زیاد	۴۸	۱۲	۱۰۰
جمع	۴۰۰	۱۰۰	

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین ۶۵/۳ درصد دانش‌آموزان مورد بررسی در حد کم، ۲۲/۸ درصد در حد متوسط و ۱۲ درصد در حد زیاد می‌باشد.

ب. تحلیل داده‌ها

در این بخش، با استفاده از جداول دو بعدی و فعالیت‌های آماری مربوط، رابطه هر یک از متغیرهای مستقل با متغیر میزان اعتیاد به تلفن همراه به عنوان متغیر وابسته تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. پس از آن، با استفاده از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است.

۱. تجزیه و تحلیل دو متغیره

در این بخش، رابطه هر یک از متغیرهای میزان احساس تنهایی، گرایش به ارتباط با جنس

مخالف، افسردگی، مشارکت جویی و سن پاسخگویان با میزان اعتیاد به تلفن همراه مورد بررسی قرار گرفته است. در جدول زیر نتایج تحقیق در ارتباط با رابطه هر یک از متغیرهای فوق به همراه آماره مربوط به آن ارائه گردیده است.

جدول شماره ۶. رابطه بین متغیرهای مستقل و میزان اعتیاد به تلفن همراه

آماره	اعتیاد به تلفن همراه				موارد	متغیرهای تحقیق
	جمع	زیاد	متوسط	کم		
$r_s : ۰/۱۶۸$ $sig : ۰/۰۰۷$	۱۰۰	۲۴/۴	۱۱/۴	۶۴/۲	کم	میزان احساس تنهایی
	۱۰۰	۱۸/۴	۲۱/۴	۶۰/۱	متوسط	
	۱۰۰	۱۳/۶	۳۰/۵	۵۵/۹	زیاد	
	۱۰۰	۱۲	۲۲/۸	۶۵/۳	جمع	
$r_s : ۰/۱۸۹$ $sig : ۰/۰۰۱$	۱۰۰	۸	۲۱/۶	۷۰/۴	کم	میزان مشارکت اجتماعی
	۱۰۰	۱۲/۳	۲۳/۸	۶۳/۹	متوسط	
	۱۰۰	۳۰/۴	۱۷/۴	۵۲/۲	زیاد	
	۱۰۰	۱۲	۲۲/۸	۶۵/۳	جمع	
$r_s : ۰/۴۹۹$ $sig : ۰/۰۰۰$	۱۰۰	۲/۴	۲۰/۴	۷۷/۳	کم	میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف
	۱۰۰	۸/۱	۳۰/۶	۶۱/۳	متوسط	
	۱۰۰	۲۹/۹	۲۲/۸	۴۷/۳	زیاد	
	۱۰۰	۱۲	۲۲/۸	۶۵/۳	جمع	
$r_s : ۰/۲۷۷$ $sig : ۰/۰۰۰$	۱۰۰	۸/۴	۱۷/۵	۷۴/۱	کم	میزان افسردگی
	۱۰۰	۱۰/۶	۲۲/۲	۶۷/۲	متوسط	
	۱۰۰	۲۵/۴	۳۷/۳	۳۷/۳	زیاد	
	۱۰۰	۱۲	۲۲/۸	۶۵/۳	جمع	
$X^2 : ۱۹/۲۶۱$ $DF = ۲$ $sig : ۰/۰۰۰$	۱۰۰	۱۵/۹	۲۴/۱	۶۰	دختر	جنس
	۱۰۰	۸/۴	۱۸/۴	۷۳/۲	پسر	
	۱۰۰	۱۲	۲۲/۸	۶۵/۳	جمع	

یافته‌های تحقیق در ارتباط با میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف و میزان اعتیاد به تلفن همراه بیانگر این امر است که میزان اعتیاد به تلفن همراه در حد زیاد در بین افراد با گرایش در حد کم به ارتباط با جنس مخالف به میزان ۲/۴ درصد بوده است. در حالی که این میزان در بین افراد با گرایش متوسط و زیاد به ۸/۱ و ۲۹/۹ درصد افزایش یافته است. در مجموع، یافته‌های تحقیق رابطه بین دو متغیر میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف و میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین دانش‌آموزان مورد بررسی را نشان می‌دهد. همچنین، نتایج فعالیت آماری مربوط با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن ($r_s=0/499$) وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین دو متغیر فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد را تأیید می‌نماید.

همچنین، یافته‌های تحقیق در ارتباط با رابطه بین میزان افسردگی و میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین پاسخگویان نشان می‌دهد درصد بالایی از افرادی که افسردگی نداشته و یا میزان افسردگی آنان در حد پایین بوده است (۷۴/۱ درصد)، اعتیاد اندکی به تلفن همراه داشته‌اند و با افزایش میزان افسردگی از میزان اعتیاد کم به تلفن همراه کاسته شده است. متقابلاً، مقایسه میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین افراد با افسردگی کم، متوسط و زیاد بیانگر این امر است که اعتیاد به تلفن همراه در بین افراد با افسردگی در حد کم به میزان ۸/۴ درصد بوده است. با افزایش میزان افسردگی افراد، به میزان اعتیاد به تلفن همراه در بین دانش‌آموزان افزوده شده است. به گونه‌ای که این میزان در بین افراد با میزان افسردگی متوسط و زیاد به ۱۰/۶ و ۲۵/۴ افزایش یافته است. نتایج فعالیت آماری مربوط ($r_s=0/277$) در سطح اطمینان ۹۹ وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار بین دو متغیر فوق را مورد تأیید قرار داده است.

علاوه بر آن، یافته‌های تحقیق وجود رابطه بین مشارکت اجتماعی و میزان اعتیاد به اینترنت را در بین دانش‌آموزان، مورد تأیید قرار داده است. نتایج فعالیت‌های پژوهش در این ارتباط بیانگر این امر است که با افزایش مشارکت‌جویی دانش‌آموزان، شاهد افزایش میزان اعتیاد به تلفن همراه نزد آنان می‌باشیم. نتایج فعالیت آماری مربوط ($r_s=0/189$) در سطح اطمینان ۹۵ درصد، همبستگی بین دو متغیر فوق را مورد تأیید قرار داده است.

ارتباط با رابطه بین میزان احساس تنهایی و میزان اعتیاد به تلفن همراه، یافته‌های تحقیق همبستگی بین دو متغیر را مورد تأیید قرار نداده است. در ارتباط با رابطه بین میزان احساس تنهایی و اعتیاد به تلفن همراه، یافته‌های تحقیق و نتایج فعالیت آماری مربوط ($r_s = -0/168$) رابطه منفی و معنی‌دار دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد را مورد تأیید قرار داده است.

همچنین، یافته‌های تحقیق در ارتباط با رابطه بین جنس دانش‌آموزان و میزان اعتیاد آنان به تلفن همراه بیانگر این امر است که میزان اعتیاد زیاد به تلفن همراه در بین پسران به میزان ۸/۴ و در بین دختران در حدود دو برابر پسران، به میزان ۱۵/۹ درصد بوده است. نتایج فعالیت آماری مربوط با استفاده از آزمون کاسکوئر برابر با ($X^2 = 19/261$) با درجه آزادی ۲ و در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌داری رابطه دو متغیر فوق را تأیید می‌نماید.

۲. تجزیه و تحلیل چندگانه

از آنجا که رابطه دو به دوی عوامل، بدون تأثیر عوامل دیگر در علوم اجتماعی و رفتاری، به دلیل ماهیت موضوع مورد مطالعه (انسان)، امری تقریباً ناممکن است، در این قسمت، از رگرسیون چند متغیره به منظور تبیین مجموعه عوامل استفاده می‌شود. بر این اساس، رگرسیون چندگانه روشی آماری است که در آن حضور متغیرها در تبیین متغیر وابسته در کنار هم سنجیده می‌شود. برای رسیدن به چنین هدفی از روش رگرسیونی روش گام به گام^۱ استفاده می‌گردد. در این روش، مجموعه متغیرها وارد مدل می‌شوند و تنها متغیرهایی که اثرات بیشتر و معنی‌داری بر متغیر وابسته داشته باشند، در مدل باقی می‌مانند.

نتایج مربوط به رگرسیون عوامل مؤثر بر اعتیاد به تلفن همراه با روش گام به گام در جدول زیر ارائه شده است.

---

1. Stepwise

جدول شماره ۷. نتایج ضریب تعیین اعتیاد به تلفن همراه با روش گام به گام

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تبیین خالص	اشتباه برآورد معیار
۱	۰.۴۲۴	۰.۱۸۰	۰.۱۷۷	۲۵.۷۹۱۱۷
۲	۰.۴۴۴	۰.۱۹۷	۰.۱۹۰	۲۵.۵۸۲۸۷
۳	۰.۴۶۴	۰.۲۱۵	۰.۲۰۵	۲۵.۳۳۹۸۹

مدل ۱: متغیر مستقل: ارتباط با جنس مخالف

مدل ۲: متغیر مستقل: ارتباط با جنس مخالف، افسردگی

مدل ۳: متغیر مستقل: ارتباط با جنس مخالف، افسردگی و احساس تنهایی

متغیر وابسته: اعتیاد به تلفن همراه

با توجه به نتایج جدول فوق، سه متغیر مستقل مهم در شکل رگرسیونی باقی مانده‌اند، به طوری که ضریب تعیین آن ۲۱ درصد می‌باشد. همچنین شکل رگرسیونی تبیین شده نیز طبق آزمون تحلیل واریانس انجام شده در جدول شماره ۸، خطی است، زیرا مقدار آزمون F، برای تعیین معناداری اثر متغیرهای مستقل بر اعتیاد به تلفن همراه برابر ۲۱/۸۴۵ با سطح معنی‌داری $P=0/0000$ می‌باشد.

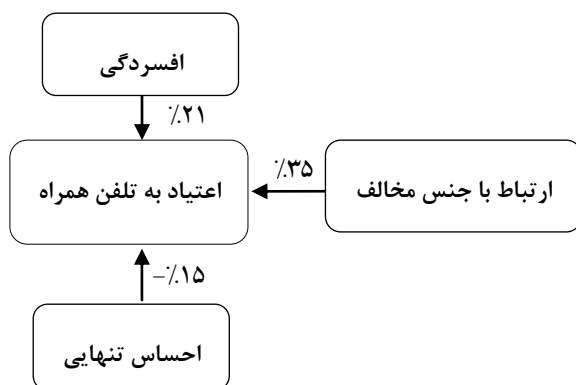
جدول شماره ۸. تحلیل واریانس برای آزمون معنی‌داری شکل رگرسیونی

شکل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P
رگرسیون	۴۲۰۸۰.۹۲۳	۳	۱۴۰۲۶.۹۷۴	۲۱.۸۴۵	۰.۰۰۰۰
باقیمانده	۱۵۳۴۶۴.۳	۲۳۹	۶۴۲.۱۱۰		
کل	۱۹۵۵۴۵.۳	۲۴۲			

جدول شماره ۹. ضرایب متغیرهای مستقل در شکل رگرسیونی به روش گام به گام

متغیر	ضرایب خام		ضرایب استاندارد	T	Sig
	B	Std.Error	Bate		
مقدار ثابت	-۲۲/۴۸۶	۶/۹۸۷		-۳/۲۱۸	۰/۰۰۱
ارتباط با جنس مخالف	۲۶/۴۶۵	۴/۷۰۶	۰/۳۵۱	۵/۶۲۴	۰/۰۰۰
افسردگی	۶/۴۰۹	۲/۰۶۵	۰/۲۱۸	۳/۱۰۴	۰/۰۰۲
احساس تنهایی	۴/۳۱۳	۱/۸۱۹	-۰/۱۵۵	-۲/۳۷۲	۰/۰۱۹

در مجموع، بر اساس اطلاعات جدول شماره ۹ و با توجه به بتای استاندارد شده، اثر متغیر ارتباط با جنس مخالف در اعتیاد به تلفن همراه برابر ۳۵ درصد، اثر افسردگی بر اعتیاد به تلفن همراه برابر ۲۱ درصد و اثر احساس تنهایی برابر با ۱۵- درصد است؛ بنابراین، متغیر ارتباط با جنس مخالف در اعتیاد به تلفن همراه بالاترین اثر مستقیم و احساس تنهایی کمترین اثر مستقیم را در بین متغیرهای مستقل معنی‌دار در مدل رگرسیونی دارد. با توجه به موارد فوق، مدل عوامل مؤثر بر اعتیاد تلفن همراه به شرح زیر می‌باشد.

مدل شماره ۱. عوامل رگرسیونی تأثیرگذار بر اعتیاد به تلفن همراه

تحلیل مسیر

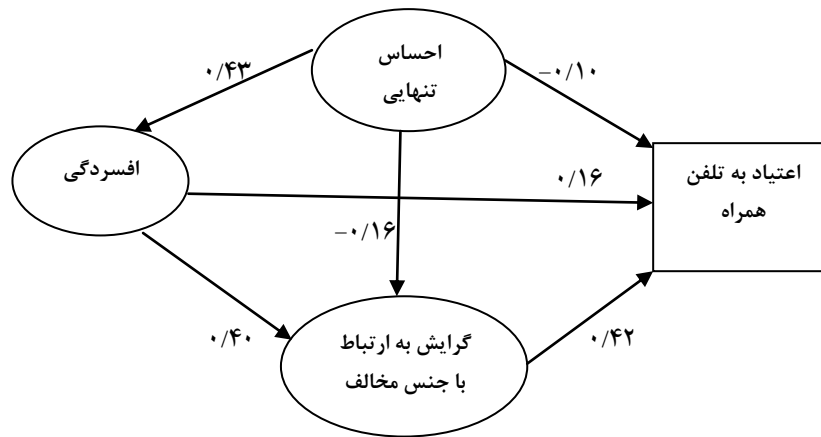
اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته تحقیق با ترسیم دیاگرام تحلیل مسیر نشان داده می‌شود. همچنین برای بیان چگونگی آرایش متغیرها در مدل و بیان اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای وارد شده در مدل بر روی متغیر وابسته تحقیق از تحلیل مسیر استفاده می‌گردد (نیازی، ۱۳۸۱: ۱۳۵ و ۱۳۶).

جدول شماره ۱۰. بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل

متغیر	ضرایب تأثیر		کل
	مستقیم	غیرمستقیم	
احساس تنهایی	-۰/۱۰	۰/۰۷۳	-۰/۰۲۷
افسردگی	۰/۱۶	۰/۱۶	۰/۳۲
ارتباط با جنس مخالف	۰/۴۲	-	۰/۴۲

به طور کلی، تأثیر کلیه متغیرها را می‌توان به لحاظ اثرگذاری کل به دو قسمت اثرگذاری مثبت و منفی تقسیم نمود. با توجه به جدول فوق، میزان تأثیر متغیر ارتباط با جنس مخالف با ۴۲ درصد اثر مستقیم در رتبه اول، میزان افسردگی با ۳۰ درصد تأثیر (۱۶ درصد اثر مستقیم و ۱۶ درصد اثر غیر مستقیم) در رتبه دوم و احساس تنهایی با منهای ۱۰ درصد اثر مستقیم و ۰/۲۷- اثر غیر مستقیم در رتبه سوم اثرگذاری بر متغیر اعتیاد به اینترنت قرار دارند.

مدل شماره ۲. تحلیل مسیر

نتیجه‌گیری

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر و نتایج فعالیت‌های آماری مربوط رابطه معنی‌دار بین متغیرهای احساس تنهایی، افسردگی، گرایش به جنس مخالف و مشارکت‌جویی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر کاشان را مورد تأیید قرار داده است. در این ارتباط، همبستگی بین متغیرهای گرایش به جنس مخالف، احساس تنهایی، افسردگی و مشارکت‌جویی با متغیر اعتیاد به تلفن همراه با استفاده از ضریب اسپیرمن به ترتیب برابر با ۰/۴۹۹، ۰/۱۶۸، ۰/۲۷۷ و ۰/۱۸۹ به دست آمده است. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون، اثر هر یک از متغیرهای ارتباط با جنس مخالف، افسردگی و احساس تنهایی بر میزان اعتیاد به تلفن همراه را به ترتیب به میزان ۰/۳۵، ۰/۲۱ و ۰/۱۵- نشان داده است.

در مجموع، نتایج تحلیل مسیر متغیرهای انجام شده و محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته بیانگر میزان تأثیر متغیرهای گرایش به جنس مخالف، افسردگی، احساس تنهایی بر متغیر اعتیاد به تلفن همراه به ترتیب به میزان ۰/۴۲، ۰/۱۶ و ۰/۱۰- می‌باشد.

نتایج پژوهش حاضر با مباحث نظری و نتایج یافته‌های پژوهشی تحقیق قرابت و همخوانی دارد. در زمینه رابطه گرایش به جنس مخالف و اعتیاد به تلفن همراه، پلانیت (۲۰۰۰) و پرتیرا (۲۰۰۵) ارضای تمایلات شهوانی جوانان را در زمینه‌های اعتیاد به تلفن همراه برشمرده است. تیلور و کوآیل (۲۰۰۳) با تأکید بر امکانات اینترنت و تلفن همراه در ارائه محصولات پورنو این امر را از زمینه‌های اعتیاد جوانان به این وسایل ارتباطی بیان نموده است. کالوین و فاکنر (۲۰۰۱) با مطالعه ۵۶۵ دانشجوی دریافتند ۳۵/۶ درصد زنان و ۱۷/۳ درصد مردان از تلفن همراه و پیام کوتاه برای گذاشتن قرار ملاقات با افراد جنس مخالف استفاده می‌کنند (منطقی الف، ۱۳۸۶).

همچنین بسیاری از صاحب‌نظران و پژوهشگران، رابطه بین افسردگی و احساس تنهایی با اعتیاد به تلفن همراه را مورد تأکید قرار داده‌اند (آودری، ۲۰۰۴؛ رید و رید، ۲۰۰۴؛ لارامای، ۲۰۰۷؛ آزوکی، ۲۰۰۸؛ کامی بیپو و سوگیرا، ۲۰۰۵ به نقل از نادری و حق شناس، ۱۳۸۸). برخی از پژوهشگران نیز، رابطه بین افسردگی و اعتیاد به اینترنت در نوجوانان را مورد تأکید قرار داده‌اند (هاکالا و همکاران، ۲۰۰۶؛ ین و همکاران، ۲۰۰۹). علاوه بر آن نتایج تحقیق ایگاراشی و همکاران (۲۰۰۵) شدت ارتباطات بین فردی و مشارکت در شبکه‌های اجتماعی موجود را از عوامل وابستگی به پیام کوتاه نشان داده است.

منابع

- اناری، آسیه (۱۳۸۷). اثربخشی نمایش درمانگری در کاهش احساس تنهایی و نارضایتی اجتماعی. فصلنامه روانشناسان ایرانی، سال پنجم، شماره ۱۸.
- انصاری، محمد اسماعیل (۱۳۷۵). بازشناسی روش نیازهای مدیریت مشارکتی در نظام اجرائی. مدیریت دولتی، شماره ۴۳-۴۴.
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۷۲). عوامل مؤثر در موفقیت بیشتر مشارکت مردم در توسعه فرهنگ توسعه، شماره ۱۰، سال دوم.
- بیرو، آلن (۱۳۷۰). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر ساروخانی. تهران: انتشارات کیهان.
- پیز، آلن؛ پیز، باربارا (۱۳۸۳). چرا مردان دروغ میگویند و زنان گریه می‌کنند. ترجمه ناهید رشید و نسرين گلدار. تهران: آسیم.
- چلبی، مسعود؛ امیرکافی، مهدی (۱۳۸۳). تحلیل چند سطحی انزوای اجتماعی. مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره پنجم، شماره ۲.
- حسن‌زاده، رمضان و رضایی، عباس (۱۳۸۹). آسیب‌شناسی ناشی از کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در دانشجویان. فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، سال اول، شماره اول.
- رحیم‌زاده، سوسن؛ بیات، مریم؛ اناری، آسیه (۱۳۸۸). احساس تنهایی و خوداثربخشی اجتماعی در نوجوانان، روانشناسی تحولی، شماره ۶، ۹۶-۸۷.
- سادوک، ب و سادوک، و (۱۳۸۲). خلاصه روانپزشکی کاپلان و سادوک، علوم رفتاری و روانپزشکی بالینی. جلد اول ترجمه ح. رفیعی و ف. رضاعی. تهران: انتشارات ارجمند، تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۳.
- سلیمی، عظیمه؛ جوکار، بهرام؛ نیک‌پور، روشنک (۱۳۸۸). ارتباطات اینترنتی در زندگی: بررسی نقش ادراک حمایت اجتماعی و احساس تنهایی در استفاده از اینترنت. مطالعات روانشناختی، سال پنجم، شماره ۳.
- علیخواه، فردین (۱۳۸۳). سنجش مفاهیم اساسی علوم اجتماعی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح‌های ملی.
- غفاری، غلامرضا (۱۳۸۰). تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر مشارکت اجتماعی-

اقتصادی سازمان یافته روستاییان، رساله دکتری جامعه شناسی دانشگاه تهران.
فیتز پاتریک، ک و شری، ج (۱۳۸۷). روش‌های مقابله با افسردگی نوجوانان، راهنمای
والدین. ترجمه، ا. به پژوه و ف، نوری. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، تاریخ
انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۴.

کوثری، مسعود؛ خیرخواه، طاهره (۱۳۸۷). تحلیل محتوای پیام‌های کوتاه دانشجویان
دانشگاه‌های تهران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، ۱(۲)، ۵۷-۷۸.

محمدی فرود، حمید (۱۳۸۸). افسردگی و جرم، اصلاح و تربیت، شماره ۸۴، ۵۲-۴۹.
منطقی، مرتضی (۱۳۸۶، الف). راهنمای اولیاء در استفاده فرزندان از فناوری‌های ارتباطی
جدید: تلفن همراه. تهران: عابد.

منطقی، مرتضی (۱۳۸۶، ب). بررسی تأثیر فناوری‌های ارتباطی جدید (ماهواره، اینترنت و
بازی‌های ویدیویی) در رفتار اجتماعی جوانان. شورای عالی انقلاب فرهنگی.
منطقی، مرتضی (۱۳۸۹). بررسی چگونگی کاربری دختران و پسران دانشجو از امکانات
جانبی تلفن همراه. فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، سال اول،
شماره دوم.

نادری، فرح و حق شناس، فریبا (۱۳۸۸). رابطه تکنانجری و احساس تنهایی با میزان
استفاده از تلفن همراه در دانشجویان. یافته‌های نو در روانشناسی، پاییز، ۴ (۱۲): ۱۱۱-
۱۲۱.

نیازی، محسن (۱۳۸۱). تبیین موانع مشارکت اجتماعی در شهر کاشان در سال ۱۳۸۰.
پایان‌نامه درجه دکترای جامعه‌شناسی، دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
گروه علوم اجتماعی.

Aronson, Z., Wilson, T.D. & Akert, R.M. (1999). *Social Psychology*. Third ED. New
York: Longman.

Asher, S. R., & Paquette, J. A. (2003). Loneliness and peer relation in childhood.
Current Directions in Psychological Science, 12 (3), 75-78.

Audrey, N. S. (2004). Mobile phone and youth: A look at the U.S student
market. The International Telecommunication Union (ITU). Retrieved from
<http://www.itu.int/futuremobile>

Azuki, T. (2008). Today, s mobile phone users: current and Emerging Trends,
(www.Azukisystem.Com)

Bellina, L., Missoni, E. (2009). Mobile cell-phones (M-phones) in

- telemicroscopy: increasing connectivity of isolated laboratories. *Diagnostic Pathology*, 4(19).
- Bianchi, A, Philips, J. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *Cyberpsychology & behavior*, 8 (1), 39-51
- Bukatko, D., & Daehler, M. (1998). *Child development*. Third ED. New York: Houghton Mifflin
- Hakala, P. T., Rimpela, A. H., Saarni, L. A. and Salminen, J. J. (2006). Frequent computer-related activities increase the risk of neck-shoulder and low back pain in adolescents. *European Journal of Public Health*, 16, 536-541
- Hall, Anthony and James Midgley (1988), community participation and development policy: a sociological perspective, in: *development policies sociological perspectives*, Manchester University.
- Halvorsen, Knut (2001), *Unemployment, social isolation and loneliness*, (<http://www.socsci.auc.dk/cost/unemployment/Malta2002/Knuthalvorsen>).
- Heinrich, M. I. & Gullone, E. (2006) the clinical significance of loneliness: literature review *clinical psychology review*, vol 26. Pages 695- 718.
- Horowitz, L & French, R. D. (1979). Interpersonal problems of people who describe themselves as lonely, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol. 47, pp. 762-764
- Igarashi, T., Motoyoshi, T., Takai, J., and Yoshida, T. (2005). The text messaging addiction scale: Factor structure, reliability, and validity. Paper presented at the sixth biennial conference of the Asian Association of Social Psychology, Wellington, New Zealand.
- Joinson, A. N. (2003). *Understanding the psychology of internet behavior, virtual worlds, real live*. London: Palgrave Macmillan
- Jones, W.H & Moore, T.L, (1987). Loneliness and social support, *Journal of Social Behavior and*
- Jones, W.H, Sansone, C & Helm, B, (1983). Loneliness and interpersonal judgments, *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 9, pp. 437-441.
- Kamibeppu and Sugiura, K., Kamibeppu and H. Sugiura. (2005). Impact of the mobile phone on Junior high school student friendships in the Tokyo Metropolitan area, *Cyberpsychology & Behavior*, 8: 121-130 Full Text via cross Ref/ View Record in scopus cited by in scopus
- Kawasaki, N., Tanei, S., Ogata, F., Burapadaja, S., Loetkham, C. and Nakamura, T., et al. (2006). Survey on cellular phone usage of students in Thailand. *Journal of Physiological Anthropology*, 25, 377-382
- Laramie, D, J (2007). *Emotional And Behavioral Aspects Of Mobile Phone Use*. "Ph. D" Thesis Of Psychology, The California School Of Professional Psychology. (www.sciencedirect.com/science)

- Leung, L (2007) Linking Psychological Attributes To Addiction And Improper Use Of The Mobile Phone Among Adolescents In Hong Kong. *Journal Of Children And Media*. (Www. Sciencedirect. Com/ Science. Linking Psychological Attributes To Mobile Phone Addiction).
- Lorente, S. (2002). Youth and mobile telephones: More than a fashion. In Villar, E. A. (EDS.) *Revista de studios de juventud* (pp. 9-24). Youth and Mobile. Madrid: A. G. LUIS PERE
- McGuigan, J. (2005). Toward a sociology of the mobile phone. *An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments*, 1(1), 45-57
- Parkhurst, J. T., & Hopmeyer, A. (1999). Developmental change in the source of Loneliness in childhood: Constructing a theoretical model, in: K. J. Rotenberg & S. Hymel (Eds.), *Loneliness in childhood and adolescence* (pp.56-76). New York: Cambridge University Press.
- Pertierra, R. (2005). Mobile phones, identity and discursive intimacy. *An Interdisciplinary Journal on Humans in ICT Environments*, 1(1), 23-44
- Plant, S. (2000). On the mobile, the effects of mobile telephones on social and individual life. *Online Publications Sociology of the Mobile Phone*. Soziologisches Institut der Universität Zürich.
- Ponzetti, J. J., & Hopmeyer, A. (1999). Loneliness among college students. *Family Relations*, July,
- Reid, D. & Reid, F. (2004). Insights into the Social and Psychological Effects of SMS Text Messaging. *The social and psychological effects of Text*.
- Russell, D, Peplau, L & Cutrona, C, (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 39, pp. 472-480.
- Solano, C & Koester, N, (1989). Loneliness and communications problems: subjective anxiety or objective skills?, *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 15, pp. 126-133
- Thinyane, M. (2010). Are digital natives a world-wide Phenomenon? An investigation into South African first year students' use and experience with technology. *Computers & Education*, 55(1), 406-414.
- Wei, R (2006) *The Influence Of Mobile Phone Advertising On Dependency: A Cross- Cultural Study Of Mobile Use Between American And Chienese Youth*. www.hamseda.ir,(2011)
- Yen, C. F., Tang, T. C., Yen, J. Y., Lin, H. C, Huang, C. F., Liu, S. C. & Ko, C. H. (2009). Symptoms of problematic cellular phone use, functional impairment and its association with depression among adolescents in Southern Taiwan. *Journal of Adolescent Health*, 32, 863-873.

